

LTO-Internationale melkprijsvergelijking

2015

*prezzi di latte • melkprijzen • prix du lait • molkeprizen
milch preise • milk prices • maelke priser • maidon hinnat*

COLOFON

Uitgave

LTO Nederland
Vakgroep Melkveehouderij
Bezuidenhoutseweg 225
2594 AL Den Haag
Nederland
www.lto.nl

juni 2016

In samenwerking met

European Dairy Farmers (EDF) e.V.
Grüner Kamp 19-21
24768 Rendsburg
Germany
telefoon (+ 49) 4331 4360190
e-mail judit.kuehl@dairyfarmer.net
www.dairyfarmer.net

Uitgevoerd door

ZuivelNL
Postbus 93453
2509 AL Den Haag
Nederland
telefoon (+31) 70 2191600
e-mail koops@zuivelnl.org
www.zuivelnl.org

Downloaden

Het rapport kan in het Nederlands en in het Engels worden gedownload via www.milkprices.nl

© Overname van tekst is toegestaan met bronvermelding: LTO Internationale Melkprijsvergelijking, www.milkprices.nl

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
1. Inleiding en leeswijzer	4
1.1 Inleiding	4
1.2 Leeswijzer	4
2. Melkprijzen 2015	5
2.1 Melkprijzervergelijking	5
2.2 Zuivelmarkt 2015	7
2.3 Melkprijs- en zuivelmarktontwikkeling in de eerste helft van 2016	8
3. Keuze zuivelondernemingen en toelichting melkprijzen	9
3.1 Keuze zuivelonderneming	9
3.2 Toelichting melkprijzen per zuivelonderneming	10
4. Contracten en melkprijzdifferentiatie	14
4.1 Grote verscheidenheid in contracten en regelingen	14
4.2 Vaste melkprijzen Ierland	14
4.3 A- en B-melkprijzen Frankrijk	14
Bijlage I Melkprijzen 2009 t/m 2015	17
Bijlage II Gemiddelde koersen 2015 en 2014	17

Voorwoord

2015 gaat de geschiedenis in als het jaar waarin de melkquotering na ruim 30 jaar definitief is beëindigd in de EU. In Nederland heeft dat tot een zogenaamde harde landing geleid, met als gevolg een grote toename van de melkproductie. De gestage groei van de mondiale melkproductie, de vraag uitval vanuit China in combinatie met de voortdurende boycot van zuivelproducten door Rusland heeft voor onbalans gezorgd op de zuivelmarkten.

Daarmee is de afname van de melkprijs, die in 2014 begon, in 2015 en ook de eerste helft van 2016 doorgezet. Na twee recordjaren voor de melkprijzen is dus 2015 één van de slechtste jaren voor de melkveehouders. De lage melkprijs geeft dan ook op veel bedrijven problemen met de continuïteit. De melkprijs is nog niet op het laagste niveau van 2009, maar de periode van lage melkprijzen is wel langer. Vooral deze langere periode zorgt ervoor dat melkveehouders in moeilijkheden komen. Halverwege april 2016 zijn de Nederlandse zuivelnoteringen weer wat aangetrokken, wat een herstel van de melkprijs in kan luiden.

De toename van de melkproductie in Nederland geeft wel de veerkracht en energie van de sector aan. Veel jonge boeren hebben de intentie het ouderlijk bedrijf over te willen nemen en dit toekomstbestendig te maken. Een ontwikkeling waar wij trots op kunnen zijn, naast de trots die wij hebben om boer te zijn en zuivel te produceren.

Dit rapport is mede tot stand gekomen door de inbreng van leden van EDF die de melkprijsinformatie geleverd hebben. De reeks melkprijzen over een groot aantal jaren geeft een goed inzicht in de ontwikkelingen van de melkprijs in de belangrijkste EU-landen en ook in de verschillen met de grootste zuivel exporterende landen in de wereld.

Kees Romijn
Voorzitter vakgroep LTO Melkveehouderij

1. Inleiding en leeswijzer

1.1 Inleiding

In opdracht van de vakgroep Melkveehouderij van LTO Nederland wordt maandelijks de LTO Internationale Melkprijsvergelijking gepubliceerd (www.milkprices.nl). Dit is een vergelijking van de door grote Europese zuivelondernemingen uitbetaalde melkprijzen en gebeurt in samenwerking met de European Dairy Farmers (EDF). EDF verzamelt de melkprijsgegevens. De berekeningen worden uitgevoerd door ZuivelNL.

Bij de gekozen methode wordt berekend welke prijs een melkveehouder zou ontvangen, wanneer de melk met een bepaalde samenstelling, kwaliteit en hoeveelheid geleverd zou zijn aan de verschillende zuivelondernemingen.

In dit rapport wordt uitgegaan van melk met standaard:

- 4,2% vet;
- 3,4% eiwit;
- Kiemgetal 24.999 per ml;
- Celgetal 249.999 per ml;
- Jaarleverantie van 500.000 kg.

De prijzen zijn exclusief BTW, af boerderij en inclusief nabetaling.

Benadrukt moet worden dat het géén vergelijking is van de gemiddeld uitbetaalde melkprijzen. De gemiddeld door een zuivelonderneming uitbetaalde melkprijs is afhankelijk van de werkelijke samenstelling, kwaliteit, hoeveelheid etc. van de geleverde melk. Ook kunnen op basis van de uitbetaalde melkprijzen geen conclusies worden getrokken over de prestaties van de ondernemingen. Immers, bij de beoordeling hiervan spelen veel meer factoren dan alleen de melkprijs een rol.

Na afloop van ieder kalenderjaar wordt een rapport gepresenteerd met de berekende melkprijzen voor het desbetreffende jaar. Dit jaarlijkse rapport verschijnt wanneer ook de nabetalingen over het voorgaande boek-/kalenderjaar bekend zijn en dus verwerkt kunnen worden in de berekende melkprijzen. Deze nabetalingen zijn niet gecorrigeerd voor het tijdstip van uitbetaling, zoals in voorgaande jaren. Door de huidige negatieve (3-maands EURIBOR) rente zou er geen sprake zijn van een renteverlies, maar zou bij een rentecorrectie de berekende melkprijs zelfs iets stijgen.

De maandelijkse melkprijzen zijn gewogen op basis van landelijke melkaanvoercijfers. In deze publicatie staan de berekende melkprijzen voor het kalenderjaar 2015.

1.2 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 staan de berekende melkprijzen in 2015 (paragraaf 2.1) gevolgd door een beschrijving van de zuivelmarkt in 2015 (2.2) en de melkprijs- en zuivelmarktontwikkelingen in 2016 (2.3).

In hoofdstuk 3 wordt de keuze van de zuivelondernemingen toegelicht aangevuld met informatie over de aandelen in de landelijke melkaanvoer (paragraaf 3.1) en wordt per onderneming een nadere toelichting gegeven over de berekende melkprijzen (paragraaf 3.2).

In hoofdstuk 4 wordt ingegaan op verschillende melkprijscontracten en prijsdifferentiatie met een korte beschrijving van de vaste melkprijzen in Nederland (paragraaf 4.2). In paragraaf 4.3 is een analyse gemaakt van wat de gevolgen voor de berekende melkprijs zijn, wanneer bij de Franse melkprijzen het gemiddelde van de zogenaamde A- en B-prijzen wordt genomen in plaats van alleen de A-prijzen.

In de bijlagen staat een overzicht van de melkprijzen 2009 t/m 2015 (bijlage I) en de gemiddelde valutakoersen in 2015 en 2014 (bijlage II).

2. Melkprijzen 2015

2.1 Melkprijvergelijking

Na de goede melkprijsjaren 2013 en 2014 zijn in 2015 de melkprijzen fors gedaald naar gemiddeld € 31,27 per 100 kg. Een daling van € 7,33, ofwel 19,0% ten opzichte van 2014.

De prijsdaling, die begon na de zomer van 2014 heeft zich in 2015 flink doorgezet. Na het recordjaar 2014 is de gemiddelde melkprijs in 2015 teruggevallen naar het laagste niveau sinds jaren. Alleen in 2009 was de melkprijs nog (veel) lager.

Tabel 1. Melkprijzen 2015 en 2014

In € per 100 kg standaardmelk (exclusief BTW en inclusief nabetalingen)

	land	2015		2014		2015-2014	2015-2014	nationale valuta
Hämeenlinnan O.	FI	39,43	1	45,91	1	-6,48	-14,1%	
Granarolo (Noord)	IT	38,93	2	44,67	2	-5,75	-12,9%	
Dairy Crest (Davidstow)	UK	34,44	3	39,45	4	-5,00	-12,7%	-22,6%
FrieslandCampina	NL	33,22	4	41,14	3	-7,93	-19,3%	
Sodiaal (Pas de Calais)	FR	33,16	5	38,42	6	-5,25	-13,7%	
Danone (Pas de Calais)	FR	33,07	6	37,95	8	-4,89	-12,9%	
Bongrain (Basse Normandië)	FR	32,69	7	38,32	7	-5,64	-14,7%	
Lactalis (Pays de la Loire)	FR	31,67	8	37,52	9	-5,85	-15,6%	
Arla Foods DK	DK	30,50	9	39,42	5	-8,92	-22,6%	-22,6%
Milcobel	BE	28,45	10	36,16	14	-7,71	-21,3%	
Kerry Agribusiness	IE	28,29	11	36,15	15	-7,86	-21,7%	
Müller(Leppersdorf)	DE	28,16	12	36,60	11	-8,44	-23,1%	
First Milk (compositional)	UK	27,89	13	36,52	13	-8,63	-23,6%	-33,6%
DMK	DE	27,36	14	36,72	10	-9,36	-25,5%	
Glanbia	IE	26,58	15	36,11	16	-9,53	-26,4%	
DOC Kaas	NL	26,54	16	36,52	12	-9,99	-27,3%	
GEMIDDELDE MELKPRIJS		31,27		38,60		-7,33	-19,0%	
Dairygold	IE	27,85						
Emmi	CH	51,69		50,94		0,75	1,5%	-10,6%
Fonterra	NZ	21,34		28,71		-7,37	-25,7%	-26,3%
Verenigde Staten klasse III	US	35,82		41,47		-5,65	-13,6%	-30,1%

Opmerkingen:

1) In 2016 heeft Bongrain de naam veranderd in Savencia, fromage & dairy.

2) Ten opzichte van de vorige publicatie zijn in de melkprijzen 2014 enkele aanpassingen doorgevoerd.

Daarnaast is de weging¹ van de maandelijkse melkprijzen ook geactualiseerd waardoor er geringe verschillen zijn ten opzichte van het melkprijssrapport 2014.

Opnieuw staan de melkprijzen van het Finse Hämeenlinnan Osuusmeijeri en het Italiaanse Granarolo bovenaan. Meer opvallend is de hoge notering van het Britse Dairy Crest. Dit komt voor een belangrijk deel door de stijging van de waarde van het Britse pond ten opzichte van de euro. Hierdoor zijn Britse melkprijzen tegen een hogere koers omgerekend naar euro's. Zonder deze koersstijging zou de berekende melkprijs van Dairy Crest in 2015 met 22,6% zijn gedaald.

¹ De maandelijkse melkprijzen worden gewogen op basis van de nationale maandelijkse melkleveringen (bron: ZuivelNL) in de twee voorafgaande jaren. Zo zijn de maandelijkse melkprijzen in 2014 gewogen op basis van de gemiddelde maandelijkse melkleveringen in de desbetreffende maanden in 2012 en 2013 en die van 2015 op basis van het gemiddelde in 2013 en 2014.

Door de goede bedrijfsresultaten en daardoor relatief hoge nabetaling heeft de coöperatie FrieslandCampina in 2015 de daling van de melkprijzen kunnen beperken.

De berekende melkprijzen van de Franse zuivelondernemingen zijn in 2015 duidelijk minder dan gemiddeld gedaald. Zoals in het melkprijssrapport 2014 reeds aangegeven lijken de melkprijzen in Frankrijk ten opzichte van de overige Europese landen minder snel en minder hevig te reageren op de schommelingen in de markt. Een verklaring hiervoor lijkt een combinatie van de relatief grote Franse thuishmarkt en dus minder afhankelijkheid van de export en de wereldmarkt, alsmede de gehanteerde melkprijssystematiek. In de contracten tussen producentenorganisaties en zuivelverwerkers zijn melkprijformules opgenomen die een dempend effect hebben.

De melkprijzen van Danone en Sodiaal zijn gebaseerd op de zogenaamde A-prijzen. Voor een deel van de geleverde hoeveelheid melk hebben de melkveehouders in 2015 een lagere B-prijs ontvangen. Zou hiermee rekening zijn gehouden dan dalen de berekende melkprijzen 2015 van Danone en Sodiaal met € 0,07 respectievelijk € 0,72 per 100 kg (zie tabel 3 in paragraaf 4.3).

De resultaten en de melkprijs van Arla Foods zijn veel meer dan die van de Franse ondernemingen afhankelijk van export en de wereldmarkt. Net als in het tot dusver slechtste melkprijsjaar 2009 ligt de berekende melkprijs van Arla in 2015 onder het gemiddelde van de Europese zuivelondernemingen.

Milcobel heeft ook een moeilijk jaar achter de rug, ondanks de stijging op de ranglijst. De berekende melkprijs van Milcobel is exclusief steun uit het zogenaamde crisisfonds.

Mede door een aanvullende betaling van € 0,55 is de berekende melkprijs van Kerry Agribusiness uitgekomen op € 28,29 en ligt daarmee iets hoger dan de melkprijs van het Duitse Müller Leppersdorf.

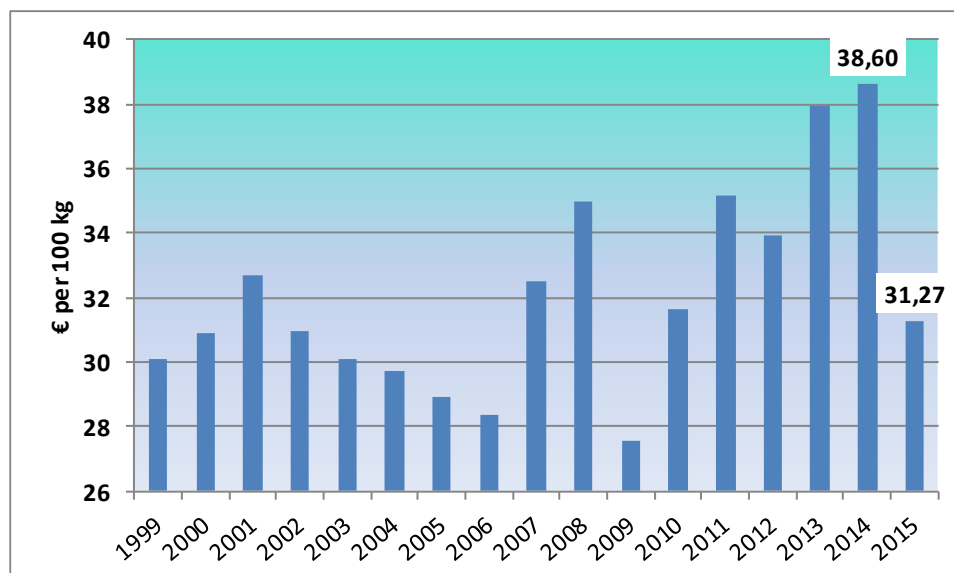
Zonder het koerseffect zou de berekende melkprijs van First Milk met 33,6% gedaald zijn. Overigens is de melkprijs van First Milk gebaseerd op alleen de zogenaamde A-prijs. Voor een deel van de melk is een lagere B-prijs uitbetaald.

Het Duitse DMK en het Nederlandse DOC Kaas, die per 1 april 2016 zijn gefuseerd, staan 14^e en 16^e op de ranglijst. Daartussen staat het Ierse Glanbia Ingredients Ireland Limited (GILL). Bij de berekende melkprijs van GILL is geen rekening gehouden met door de coöperatie Glanbia uitbetaalde steun aan haar leden.

In 2016 is gestart met het berekenen en publiceren van de melkprijzen van het Ierse Dairygold. Omdat de melkprijgegevens vanaf januari 2015 beschikbaar zijn, is ook de melkprijs over 2015 berekend. Om de reeks van jaren van de gemiddelde prijzen niet te verstoren is de melkprijs van Dairygold in 2015 niet opgenomen in het gemiddelde van de Europese zuivelondernemingen.

Grafiek 1 laat zien dat de gemiddelde melkprijs in 2015 op het één na laagste niveau sinds 2007 ligt.

Grafiek 1. Gemiddelde melkprijzen 1999 t/m 2015

De berekende melkprijs van het Zwitserse Emmi ligt aanzienlijk hoger dan de melkprijzen in de EU-landen en is uitgedrukt in euro's ook iets gestegen. Deze stijging komt echter volledig door de forse revaluatie van de Zwitserse frank ten opzichte van de euro. Uitgedrukt in Zwitserse franken is de melkprijs gedaald met iets meer dan 10%.

Sinds het seizoen 2005/06 zijn de melkprijzen in Nieuw-Zeeland niet zo laag geweest als in de melkprijsjaren² 2014/15 en 2015/16 en dus ook in het kalenderjaar 2015.

Uitgedrukt in nationale valuta is de berekende klasse III melkprijs in de Verenigde Staten het meest gedaald, namelijk met 30,1%. Wanneer de koers van de dollar ten opzichte van de euro niet met 16,5% was gestegen, zou de berekende USA-melkprijs onder het Europees gemiddelde uitkomen.

2.2 Zuivelmarkt 2015

In 2015 werd het marktbeeld bepaald door het mondiaal fors toegenomen aanbod en een structureel tegenvallende vraag. Dit leidde tot een algeheel laag prijsniveau.

In het eerste kwartaal was nog sprake van een positief sentiment en stijgende prijzen. Dit werd mede veroorzaakt door de afremming van de melkaanvoer in de EU vanwege de dreigende superheffing en onzekerheid over de ontwikkeling van de Nieuw-Zeelandse melkproductie. Bovendien zorgde de ten opzichte van de dollar zwakker wordende euro voor een betere concurrentiepositie van Europese producten op de wereldmarkt.

De afschaffing van het melkquotum resulteerde vanaf 1 april 2015 in een forse groei van de melkproductie in de EU. Tegelijkertijd bleef de vraag sterk achter. De afgenomen koopbereidheid van China door lagere economische groei en hoge voorraden en de Russische importban (ingesteld vanaf augustus 2014) speelden daarbij een belangrijke rol. Bovendien zorgde de lage olieprijs ervoor dat grote olieproducerende landen de hand op de knip hielden en minder zuivel importeerden. Deze combinatie van factoren leidde ertoe dat de marktprijzen vanaf het tweede kwartaal onder druk kwamen te staan en sterk daalden.

In september en oktober herstelden de prijzen kortstondig. De prijsstijgingen in deze periode waren echter vooral sentiment gedreven. De fundamentele in de markt, de reeds langere tijd achterblijvende mondiale vraag en het te grote aanbod, bleken namelijk onveranderd. Vanaf november gingen de prijzen daarom weer naar beneden.

Het gemiddelde prijsniveau was in 2015 aanzienlijk lager dan in 2014, zoals blijkt uit de officiële Nederlandse zuivelnoteringen. Vooral de gemiddelde noteringen van mager melkpoeder (-30%), weipoeder (-27%) en vol melkpoeder (-22%) deden een flinke stap terug. De gemiddelde notering voor boter daalde ook, hoewel de afname (-11%) iets minder sterk was. Bij de gemiddelde indicatieve waarde voor Gouda kaas was de daling ook fors (-22%).

---

² Van juni t/m mei.

2.3 Melkprijs- en zuivelmarktontwikkeling in de eerste helft van 2016

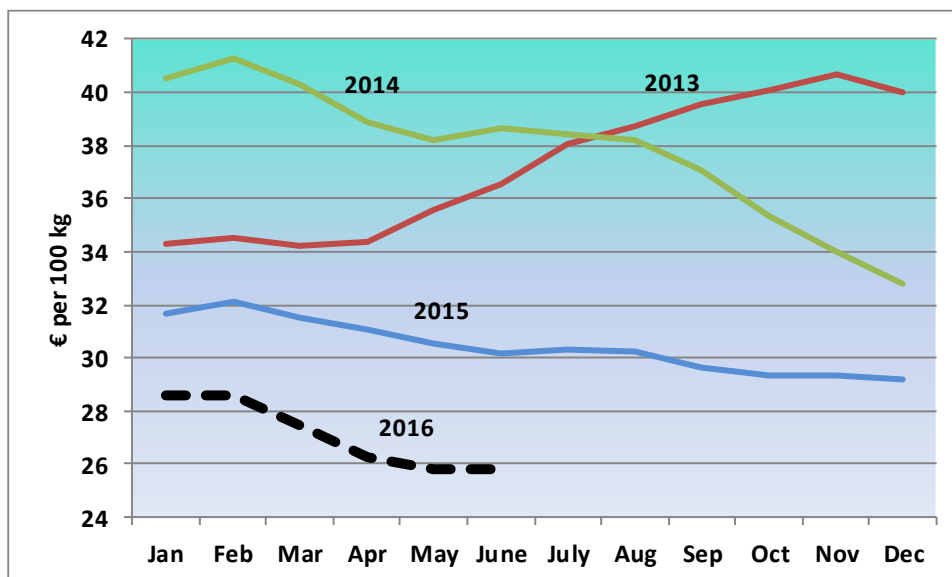
Begin 2016 bleven de fundamenteën in de markt te weten een achterblijvende vraag en een mondiaal te groot aanbod, onveranderd. Door deze onbalans zijn de voorraden opgelopen en blijven de opbrengstprijzen van zuivelproducten onder druk staan. Dit resulteerde in een verdere daling van de melkprijzen voor melkveehouders.

De toename van de mondiale melkplasma is vooral een Europese aangelegenheid met name het noordwestelijk deel. Wel is in het tweede kwartaal van 2016 de groei in noordwest Europa als geheel licht afgezwakt. In Nieuw-Zeeland ligt de melkproductie op een lager niveau dan vorig jaar, maar de daling is minder dan verwacht. In de Verenigde Staten is al geruime tijd een vertraging in de groei waar te nemen.

Medio april werd het marktbeeld iets positiever. Er is sprake van een opwaartse correctie van de markt, die te ver doorgezakt was. Dit kwam doordat de groei van het aanbod iets minder was dan verwacht en een grotere vraag.

Tot dusver hebben de melkveehouders nog niets gemerkt van het positievere marktbeeld. De melkprijzen in april en naar verwachting mei zullen nog verder dalen. Mogelijk dat na de productiepiek in juni/ juli de melkprijzen zullen verbeteren als de markt zich positief blijft ontwikkelen.

Grafiek 2. Ontwikkeling gemiddelde maandelijkse melkprijzen januari 2013 t/m juni 2016
(mei en juni schatting)

3. Keuze zuivelondernemingen en toelichting melkprijzen

3.1 Keuze zuivelondernemingen

Uitgangspunt is een vergelijking van de melkprijzen van grote Europese zuivelondernemingen en een regionale spreiding over diverse EU-landen. Getracht is om per land de melkprijzen van de grootste zuivelondernemingen te berekenen. Uitzondering is het 'kleine' Finse Hämeenlinnan Osuusmeijeri als alternatief voor het grote Valio.

Naast Europese (EU) melkprijzen wordt aanvullend informatie gegeven over de melkprijzen in de 'rest van de wereld'. Dit betreft Emmi, de grootste zuivelonderneming in het niet-EU land Zwitserland, het Nieuw-Zeelandse Fonterra, 's werelds grootste zuivelexporteur naar de wereldmarkt en de Verenigde Staten.

In tabel 2 staat de totale melkaanvoer per land, alsmede het aandeel (%) in de landelijke melkaanvoer van de zuivelondernemingen waarvan de melkprijzen worden berekend. Doel is een indicatie te geven van de representativiteit van de uitkomsten van de LTO Internationale Melkprijsvergelijking voor de Europese melkprijzen

Tabel 2. Landelijke melkaanvoer en aandeel zuivelondernemingen

	mrd kg	aandeel	zuivelonderneming	mrd kg
Duitsland	31,5	32%	Müller(Leppersdorf)	1,7
			DMK	8,5
Frankrijk	25,4	54%	Bongrain (Savencia)	3,0
			Danone	1,0
			Lactalis	5,0
			Sodiaal	4,8
Verenigd Koninkrijk	15,2	11%	Dairy Crest (Davidstow)	0,5
			First Milk	1,2
Nederland	13,3	79%	DOC Cheese	0,9
			FrieslandCampina	9,6
Italië	10,6	8%	Granarolo	0,9
Ierland	6,6	65%	Dairygold	1,2
			Glanbia	2,0
			Kerry Agribusiness	1,1
Denemarken	5,3	89%	Arla Foods DK	4,7
België	4,0	28%	Milcobel	1,1
Finland	2,4	4%	Hämeenlinnan Osuusmeijeri	0,1
subtotaal	114,2	41%	totaal ondernemingen	47,3
Overige EU landen	37,0			
EU-28	151,3	31%	totaal ondernemingen	47,3
Zwitserland	3,5	26%	Emmi	0,9
Nieuw Zeeland	21,5	84%	Fonterra	18,1
Verenigde Staten	94,6			

Bron: Landelijke melkaanvoer ZuivelNL, aanvoer per onderneming o.a. jaarverslagen en schattingen.

De verwerkte melk per onderneming in tabel 2 heeft alleen betrekking op het land waarvoor de melkprijzen worden berekend. Bijvoorbeeld Arla verwerkt in totaal in Europa 14,2 mrd kg ledenmelk, maar omdat de berekende melkprijs betrekking heeft op Denemarken staat in de tabel alleen de hoeveelheid verwerkte Deense melk.

In de negen EU-landen is in 2015 in totaal 114,2 mrd kg melk aangevoerd, ofwel 76% van de totale EU-28 melkproductie. De 17 zuivelondernemingen verwerkten in totaal 47,3 mrd kg melk (exclusief 'buitenlandse' melk, zie eerdere opmerking). Dit is 41% van de melkaanvoer in de negen EU-landen en 31% van de totale EU-28 melkaanvoer.

Uit tabel 2 blijkt bijvoorbeeld, dat Müller Leppersdorf en DMK gezamenlijk 10,2 (=1,7+8,5) miljard kg Duitse melk verwerken, ofwel 32% van de nationale melkaanvoer.

Overigens worden met ingang van 2016 niet langer de melkprijzen van het Finse Hämeenlinnan Osuusmeijeri en de Britse zuivelonderneming First Milk berekend en gepubliceerd. Dit vanwege het ontbreken van melkgeldafrekeningen. Daarentegen zijn vanaf 2016 de melkprijzen van het Ierse Dairygold opgenomen in de melkprijzevergelijking. Mede door de sterke stijging van de melkproductie in Ierland is gekozen voor een derde Ierse zuivelonderneming.

3.2 Toelichting melkprijzen per zuivelonderneming

Hämeenlinnan Osuusmeijeri (Finland)

De melkprijs van Hämeenlinnan Osuusmeijeri is in 2015 met 14,1% gedaald naar € 39,43. De berekende melkprijs is inclusief een nabetaling van 1,5 cent per liter ofwel € 1,46 per 100 kg standaardmelk.

Granarolo (Italië)

De berekende melkprijs van Granarolo is in 2015 met 12,9% gedaald naar € 38,93 per 100 kg.

Dairy Crest (Verenigd Koninkrijk)

De berekende melkprijs van Dairy Crest Davidstow is met 12,7% gedaald naar € 34,44 in 2015.

FrieslandCampina (Nederland)

De berekende melkprijs van FrieslandCampina van € 33,22 (2014: € 41,14) is inclusief een nabetaling van € 3,49 (€ 2,92) gebaseerd op een prestatietoeslag van 7,3% (4,7%) ofwel € 2,17 en een reservering op naam van 4,2% (2,7%) ofwel € 1,24 en een correctie/aanvulling van € 0,08 op de in 2015 reeds maandelijks uitgekeerde garantieprijs.

De berekende melkprijs van FrieslandCampina is inclusief een (gemiddelde) weidegangbonus van € 0,29 per 100 kg.

Bongrain, Danone, Lactalis en Sodiaal (Frankrijk)

In de Franse contracten tussen producentenorganisaties en zuivelondernemingen wordt de melkprijs vaak gebaseerd op door de interprofessionele organisatie CNIEL berekende en gepubliceerde marktindicatoren. Hierdoor worden niet alleen de onderlinge prijsverschillen tussen de zuivelondernemingen beperkt, maar ook de prijsschommelingen. Dit laatste komt, omdat binnen deze indicatoren de Franse afzetmarkt relatief zwaar weegt en er dus minder afhankelijkheid is van de export/wereldmarkt, die gekenmerkt wordt door grotere prijsschommelingen.

Mede onder druk van protestacties door melkveehouders zijn door de Franse zuivelondernemingen in 2015 tijdelijk extra toeslagen op de melkprijzen uitgekeerd.

Danone en Sodiaal hanteren een melkprijssysteem waarbij niet voor alle geleverde melk de hogere A-prijs wordt uitgekeerd, maar een lagere B-prijs. De berekende melkprijzen zijn gebaseerd op alleen de A-prijs. In paragraaf 4.3 staat een verdere toelichting op dit A- en B-systeem en wat de gevolgen hiervan zijn voor de gemiddelde melkprijs van beide ondernemingen.

De berekende melkprijzen van Sodiaal zijn vanaf 2010 met terugwerkende kracht verhoogd door opname van de zogenaamde ASAP premie. Melkveehouders ontvangen deze premie indien zij hun toekomstige melkleveringen nauwkeurig voorspellen. Uitgegaan is van een gemiddelde premie van € 0,21 per 100 kg.

De berekende melkprijs van Lactalis is vanaf januari 2013 met terugwerkende kracht verlaagd met € 0,34 per 100 kg als gevolg van een correctie van de volumetoeslag.

Arla (Denemarken)

De melkprijs van Arla (€ 30,50) is gebaseerd op Deense melkgeldafrekeningen. Naast de maandelijkse voorschotmelkprijs ontvangen de leden-melkveehouders van Arla een nabetaling, waarvan een deel in ledencertificaten wordt omgezet. Over 2015 is de nabetaling 4,71% (2014: 4,05%) van de zogenaamde basiswaarde. Deze basiswaarde is de maandelijkse vet- en eiwitbetalingen minus de kosten per kg melk plus de ontvangen kwaliteitstoeslagen. De berekende nabetaling is DKK 10,34 (waarvan DKK 3,1 in ledencertificaten) ofwel € 1,37 (2013: € 1,53) per 100 kg standaardmelk.

Milcobel (België)

De berekende melkprijs van Milcobel is in 2015 met 21,3% gedaald tot € 28,45 per 100 kg. Milcobel heeft over de in 2015 geleverde hoeveelheid melk aan haar leden-melkveehouders een nabetaling uitgekeerd van € 0,062 per kg vet en eiwit ofwel € 0,47 per 100 kg standaardmelk.

In deze berekende melkprijs van Milcobel is de toeslag uit het zogenaamde crisisfonds niet meegenomen, omdat deze toeslag niet door de afnemer is uitgekeerd. Dit fonds is opgericht naar aanleiding van de slechte marktsituatie in de melkveehouderij en werd gevuld door bijdragen van de grootwinkelbedrijven gebaseerd op een bedrag per liter verkochte consumptiemelk. Gebaseerd op de omvang van het quotum op 31 maart 2015 hebben actieve melkveehouders gedurende zes maanden (van september 2015 t/m februari 2016) een bijdrage van € 2,50 per 100 liter ontvangen. Op jaarbasis is dit € 1,25 per 100 kg.

Kerry Agribusiness (Ierland)

De berekende melkprijs van Kerry is inclusief een aanvulling van € 0,55 per 100 kg over de in 2015 geleverde hoeveelheid melk. Deze aanvulling is uitbetaald met het melkgeld van april 2016 en met terugwerkende kracht verwerkt in de maandelijkse melkprijzen. Inclusief deze aanvulling komt de berekende melkprijs van Kerry over 2015 uit op € 28,29 per 100 kg (minus 21,7% t.o.v. vorig jaar).

Muller Leppersdorf (Duitsland)

De berekende melkprijs van Muller heeft betrekking op de leveranciers aan de zuivelfabriek in Leppersdorf. Deze is in 2015 gedaald met 23,1% naar € 28,16 per 100 kg.

First Milk (Verenigd Koninkrijk)

Door de waardestijging van het Britse pond ten opzichte van de euro is de prijsdaling van First Milk in 2015 beperkt gebleven tot 23,6% en komt de berekende melkprijs uit op € 27,89 per 100 kg. Vanaf 1 april 2016 hanteert First Milk een A- en B-systeem. De berekende melkprijs is gebaseerd op de (hogere) A-prijs.

DMK (Duitsland)

De berekende melkprijs van DMK is gedaald met 25,5% naar € 27,36 per 100 kg. DMK heeft over 2015 geen nabetalingen uitgekeerd. Met ingang van 1 april 2016 zijn DMK en DOC Kaas gefuseerd.

Glanbia (Ierland)

De berekende melkprijs van Glanbia Ingredients Ireland Limited (GIIL) van € 26,58 is inclusief seizoenstoeslagen van 3,8 (februari) en 2,35 cent per liter (november), maar exclusief de uitkeringen vanaf maart 2015 door de coöperatie uit een zogenaamd steunfonds. In 2015 is gemiddeld zo'n € 1,12 per 100 kg melk aan steun uitgekeerd. Omdat deze uitkeringen niet gerelateerd zijn aan de melkopbrengsten, maar afkomstig zijn uit het vermogen van de coöperatie, is deze uitkering niet meegenomen in de berekende melkprijs.

De coöperatie Glanbia Cooperative Society beschikt over 36,5% van de aandelen van de beursgenoteerde onderneming Glanbia plc. In het steunfonds zit een bedrag van € 67 miljoen afkomstig van de verkoop van aandelen.

In de berekende melkprijs van Glanbia is ook geen rekening gehouden met de vaste melkprijscontracten, waarvoor momenteel hogere melkprijzen gelden (zie paragraaf 4.2).

DOC Kaas (Nederland)

De berekende melkprijs van DOC Kaas is in 2015 uitgekomen op € 26,54 (minus 27,3%). Over 2015 heeft DOC Kaas geen nabetaling gedaan. De ledentoeslag van € 0,68 was reeds verwerkt in de maandelijkse melkrijzen.

Melkveehouders, die leveren aan DOC Kaas, ontvangen een duurzaamheidstoeslag. In de berekende melkprijs is een gemiddelde toeslag van € 0,86 verwerkt.

Dairygold (Ierland)

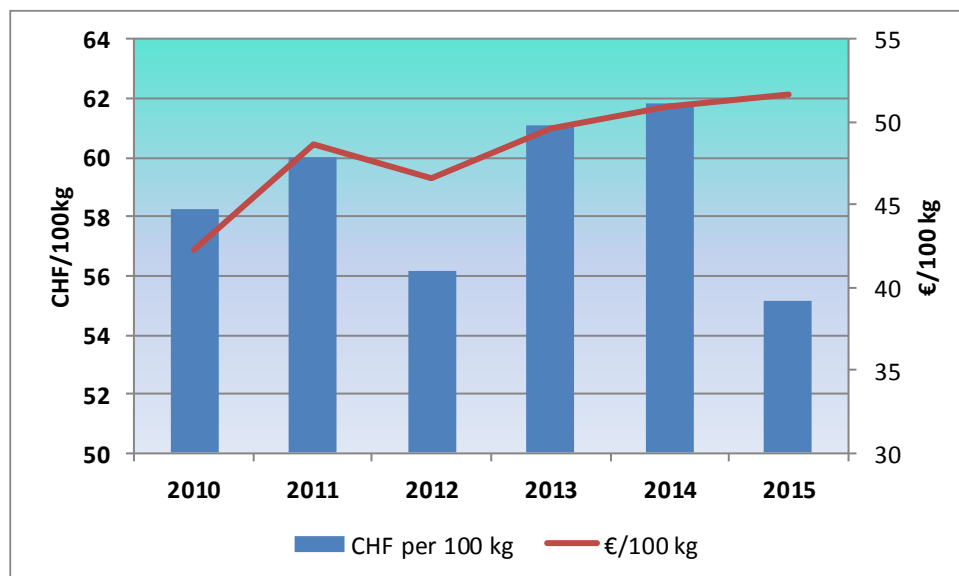
Dairygold heeft in 2015 een melkprijs (€ 27,85 per 100 kg) uitgekeerd, die volgens het jaarverslag hoger was dan de marktopbrengsten. Deze steun aan haar leden bedroeg € 20 mln en is ten koste gegaan van de winst. Zonder deze steun zou de berekende melkprijs van Dairygold in 2015 € 1,73 per 100 liter lager geweest zijn.

Emmi (Zwitserland)

Het uitbetalingssysteem in Zwitserland kent A-, B- en C-melkrijzen. De berekende melkprijs van Emmi € 51,69 per 100 kg is in 2015 gebaseerd op een gemiddelde melkprijs van 68% A en maandelijks variërende aandelen B (12-32%) en C (0-20%).

In grafiek 3 staat de ontwikkeling van de melkrijzen van Emmi vanaf 2010 t/m 2015 uitgedrukt in zowel euro's als Zwitserse franken. De grafiek laat zien wat het effect is van de devaluatie van de Zwitserse frank ten opzichte van de euro op de berekende melkrijzen. Uitgedrukt in euro's is de gemiddelde melkprijs in 2015 niet gedaald, maar in Zwitserse franken – en dus voor de Zwitserse melkveehouders – daalde de melkprijs aanzienlijk.

Grafiek 3. Melkrijzen Emmi 2010 t/m 2015
(CHF en € per 100 kg standaardmelk)

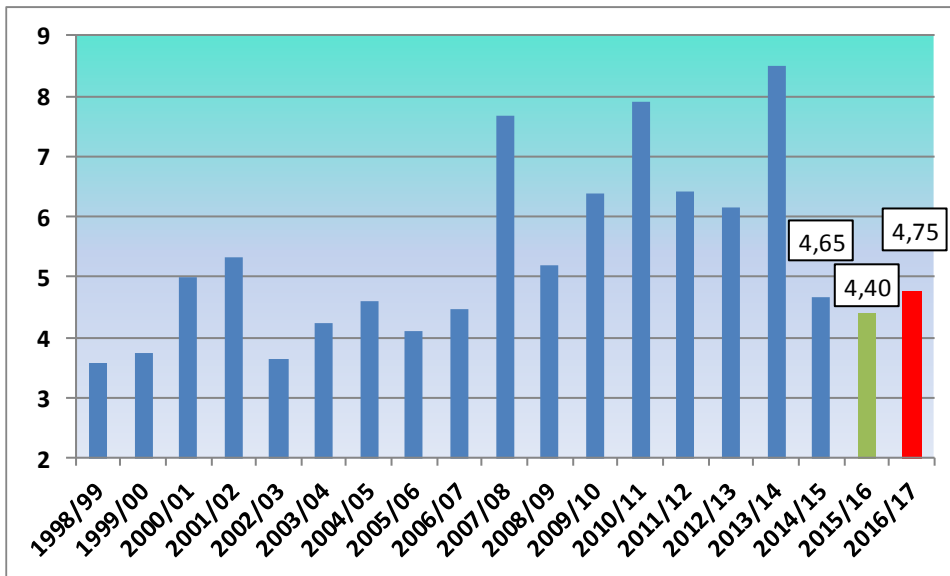
Fonterra (Nieuw-Zeeland)

De berekende melkprijs van het Nieuw-Zeelandse Fonterra over het kalenderjaar 2015 is € 21,34 per 100 kg. Deze is gebaseerd op de definitieve melkrijzen (inclusief dividend van NZD 0,25) in het seizoen 2014/15 (NZD 4,65 per kg vet en eiwit) en de meest recente melkrijzenprognose voor het seizoen 2015/16 (4,40, inclusief 0,50 verwacht dividend).

Voor het nieuwe melkrijzenjaar 2016/17 vanaf juni 2016 heeft Fonterra een openingsmelkrijzen van NZD 4,75 (is melkrijzen 4,25 plus geschat dividend van 0,50) per kg vet en eiwit aangekondigd.

De melkrijzen van de afgelopen jaren en de prognose voor 2016/17 liggen veel lager dan in voorgaande jaren, zie grafiek 4.

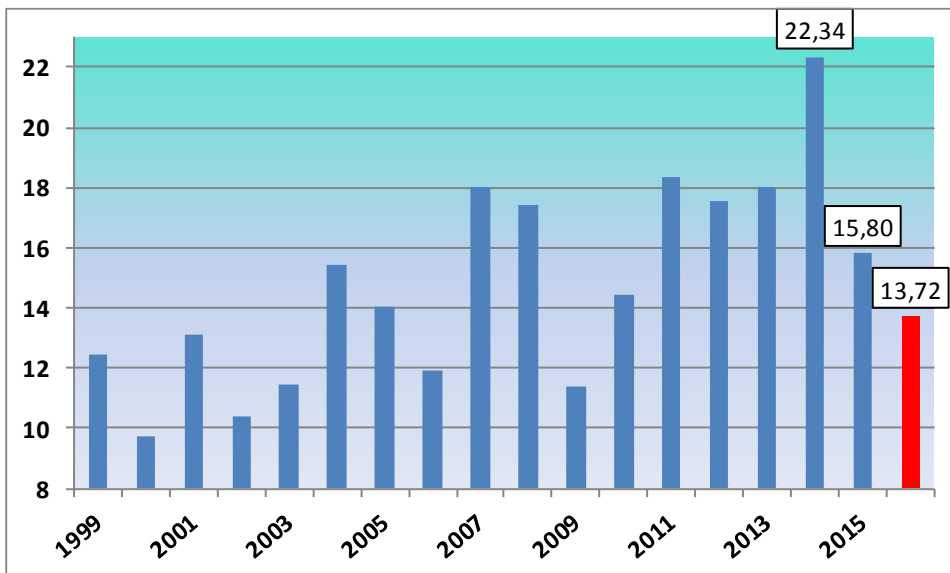
Grafiek 4. Melkprijzen Fonterra 1998/99 t/m 2016/17
(NZD per kg vet en eiwit)

Verenigde Staten

De klasse III melkprijs van de Verenigde Staten is omgerekend per 100 kg standaardmelk in 2015 € 35,82 (2014: € 41,46). Uitgedrukt in dollars per hundredweight (cwt=45,36 kg) is de melkprijs gedaald van het recordniveau in 2014 van \$ 22,34 naar \$ 15,80 in 2015. In de eerste vier maanden van 2016 was de melkprijs gemiddeld \$ 13,72 per cwt.

Grafiek 5. Klasse III melkprijs Verenigde Staten
(\$ per hundredweight (cwt))

4. Contracten en melkprijsdifferentiatie

4.1 Grotere verscheidenheid in contracten en regelingen

Het vergelijken van melkprizen wordt steeds moeilijker door de grotere verscheidenheid in contracten en coöperatieve regelingen binnen en tussen de zuivelondernemingen.

In Ierland en het Verenigd Koninkrijk gelden bijvoorbeeld verschillende contracten afhankelijk van de bestemming van de melk, namelijk melk die verwerkt wordt tot consumptiemelk(producten) of industriemelk. In Groot Brittannië wordt binnen de consumptiemelkcontracten weer onderscheid gemaakt tussen contracten voor specifieke afnemers (supermarkten) en standaardcontracten.

Door de mogelijke verplichting contracten af te sluiten en het afschaffen van de melkquotering zijn, vooral in Frankrijk, afspraken gemaakt over de hoeveelheid te leveren melk en een prijsdifferentiatie afhankelijk van de geleverde hoeveelheid, de zogenaamde A- en B-prijzen. In 2015 heeft ook First Milk een dergelijk systeem ingevoerd. De Zwitserse melkveehouders kennen al sinds de afschaffing van het melkquotum in 2009 contracten tussen productenorganisaties en afnemers met afspraken over A-, B- en C-prijzen.

Om prijsschommelingen te kunnen opvangen bieden de Ierse zuivelondernemingen melkveehouders de mogelijkheid om voor een deel van de geleverde melk gedurende een bepaalde periode een vaste melkprijs te ontvangen.

Tot slot is er een toename van de diversiteit in toeslagen (en kortingen). Hoewel de kwaliteit van de melk (inclusief gehalten) nog steeds de belangrijkste prijsbepalende factor is, worden door de afnemers steeds meer eisen gesteld aan de wijze van productie. Bijna alle ondernemingen hanteren bijvoorbeeld duurzaamheidsprogramma's, waarbij melkveehouders op basis van hun bedrijfsvoering kunnen scoren op het gebied van milieu, welzijn e.d. Afhankelijk van de score ontvangen melkveehouders een toeslag en dus een hogere melkprijs.

In de volgende paragrafen wordt een toelichting gegeven over de vaste prijzen in Ierland en de A- en B- prijzen in Frankrijk.

4.2 Vaste melkprizen Ierland

Melkveehouders die leveren aan de Ierse zuivelondernemingen Dairygold, Glanbia en Kerry hebben de mogelijkheid om voor een deel van hun melk een vaste prijs te ontvangen. Glanbia biedt reeds vanaf 2011 de mogelijkheid aan melkveehouders om op vrijwillige basis hieraan deel te nemen. Begin 2016 is de 7^e inschrijving met een vaste melkprijs voor de periode van 1 april tot en met eind 2018 (is twee jaar en negen maanden) opengesteld. Door Glanbia wordt een bepaald volume melk beschikbaar gesteld, waarvoor de melkveehouders kunnen inschrijven. Melkveehouders kunnen slechts voor een deel van hun melkproductie deze vaste melkprijs ontvangen. Op grote schaal wordt van deze mogelijkheid gebruik gemaakt, omdat deze vaste melkprizen veelal hoger zijn dan de actuele melkprizen. De vaste basismelkprijs voor bijvoorbeeld de 7^e inschrijving is 29 cent per liter (inclusief BTW en bij 3,3% eiwit en 3,6% vet), terwijl de basismelkprijs in april 2016 24 cent per liter is. Kerry heeft in 2015 een inschrijving opengesteld voor in totaal 70 miljoen liter, maar deze hoeveelheid is niet volledig benut. Melkveehouders konden voor maximaal 20% van hun productie inschrijven.

4.3 A- en B-melkprizen Frankrijk

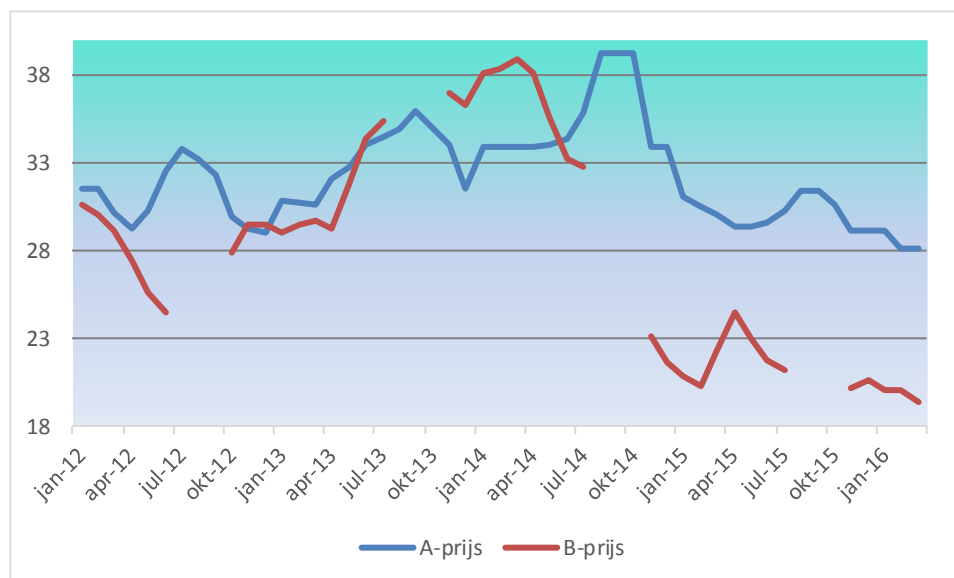
Sodiaal en Danone hanteren een A- en B-systeem, waarbij de A-prijs is gebaseerd op de opbrengsten van zuivelproducten op de Franse markt en de B-prijs op boter- en mager melkpoederopbrengsten, zoals deze door CNIEL worden gepubliceerd. De melkprijsvergelijking is tot dusver gebaseerd op alleen de A-prijzen. Geanalyseerd is wat het effect is wanneer de melkprizen van Sodiaal en Danone worden berekend op basis van een (gewogen) gemiddelde melkprijs.

Sodiaal hanteert vanaf 1 april 2011 een A- en B-systeem, waarbij in 2011/12 en 2012/13 voor 96%, respectievelijk 92% van de referentiehoeveelheid melk een A-prijs wordt betaald. Deze referentiehoeveelheid melk is gebaseerd op het melkquotum. Per maand is het maximum A-volume 8% (2011/12), respectievelijk 7,7% (2012/13) van de jaarreferentie. Voor de maanden juli, augustus en september geldt geen maximum en wordt dus voor alle melk de A-prijs betaald. Vanaf 2013/14 is het maandelijkse maximum 7,5% (gebaseerd op totaal 90%), behalve voor de maanden augustus, t/m oktober waarvoor geen maximum geldt.

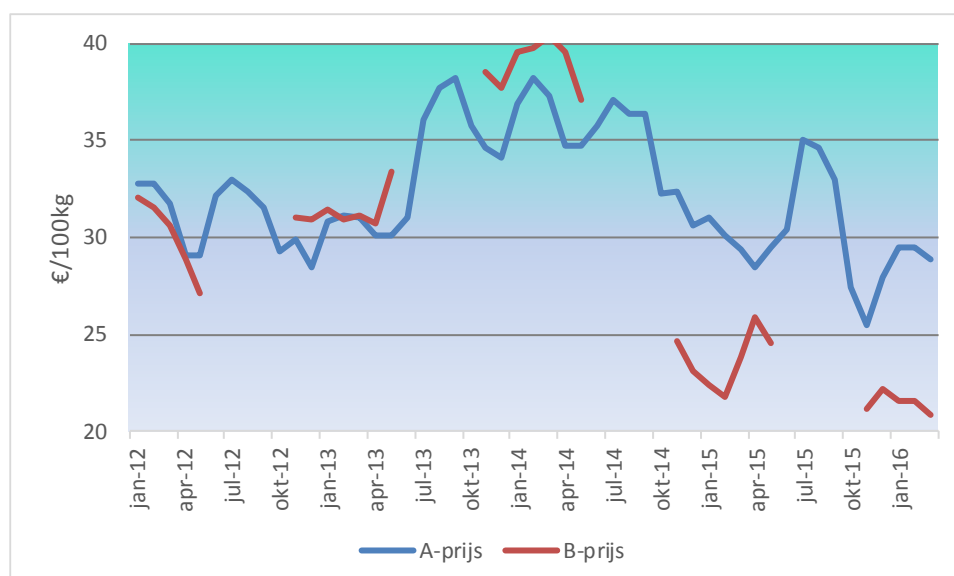
De maximale hoeveelheid A-melk is bij Danone 8,5% van de jaarleverantie in de maanden november t/m april, in mei 9,5% en in juni t/m oktober 12,0% (vanaf juni 2015 is dit 12,5%).

In onderstaande grafieken staan de A- en B-prijzen van Sodiaal en Danone. Bij Sodiaal zijn de B-prijzen in de maanden juli t/m september respectievelijk augustus t/m oktober weggelaten, omdat in die maanden geen maximale hoeveelheid A geldt en dus voor alle geleverde melk de A-prijs wordt ontvangen. Bij Danone zijn de B-prijzen in de maanden juni t/m oktober weggelaten, omdat de maximale hoeveelheid A in deze maanden (12/12,5%) voor een melkveehouder met een gemiddeld leverpatroon niet beperkend is. De Franse melkaanvoer ligt in deze maanden onder de 9%.

Grafiek 6. A- en B-prijzen Sodiaal

Grafiek 7. A- en B-prijzen Danone

Het effect van de A- én B-prijzen op de gemiddelde berekende melkprijzen is bij Danone zeer beperkt ondanks de soms grote verschillen tussen de A- en B-prijs. Dit komt omdat de maximale A-hoeveelheid slechts in de periode van december t/m april beperkend is en de hoeveelheid B-melk relatief gering is.

Het effect is bij Sodiaal groter. Dit komt omdat de maandelijkse maximale hoeveelheden A geringer zijn en het aandeel van B in de gemiddelde melkprijs hoger is. Ook hanteert Sodiaal lagere B-prijzen, namelijk de door CNIEL gepubliceerde bedragen minus € 15 per 1.000 liter.

Tabel 3. LTO prijzen (gebaseerd op alleen A-prijzen) ten opzichte van gemiddelde van A- en B-melkprijzen (€ per 100 kg)

	2012	2013	2014	2015
Danone	0,00	-0,01	-0,04	0,07
Sodiaal	0,15	0,03	-0,04	0,72

Wanneer bij de melkprijsberekening uitgegaan zou worden van een gemiddelde A- en B-prijs in plaats van alleen de A-prijs zou de melkprijs van Danone in 2015 € 0,07 per 100 kg lager uitkomen. Voor 2013 en 2014 zou de berekende melkprijzen zelf iets stijgen, namelijk met € 0,01 en € 0,04 per 100 kg. In 2012 is er geen verschil.

Voor Sodiaal is het effect van het meenemen van de B-prijs groter. Uitgaande van een A- én B-prijs in plaats van alleen de A-prijs daalt de gemiddelde melkprijs in 2015 met € 0,72 per 100 kg. In de jaren 2013 en 2014 is het verschil zeer beperkt.

In de praktijk zullen melkveehouders met een groeiende melkproductie echter wel duidelijk met een lagere melkprijs worden geconfronteerd. Dit komt omdat het A-aandeel is gebaseerd op referentie in het verleden.

Bijlage I Melkprijzen 2009 t/m 2015

		Gem.09-15	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Hämeenlinnan Osuusmeijeri	FI	42,37	39,52	39,22	43,28	44,06	45,18	45,91	39,43
Granarolo (Noord)	IT	39,47	34,75	34,91	40,40	40,73	41,87	44,67	38,93
FrieslandCampina	NL	35,20	26,22	32,79	37,12	34,98	40,95	41,14	33,22
Arla Foods DK	DK	34,08	27,51	32,65	35,41	34,47	38,61	39,42	30,50
Sodiaal (Pas de Calais)	FR	33,98	29,66	31,96	34,56	33,78	36,34	38,42	33,16
Danone (Pas de Calais)	FR	33,87	29,65	32,24	34,55	33,66	35,99	37,95	33,07
Bongrain (Basse Normandie)	FR	33,74	29,58	31,85	34,34	33,48	35,94	38,32	32,69
Dairy Crest (Davidstow)	UK	33,42	27,88	28,78	31,76	35,15	36,50	39,45	34,44
Lactalis (Pays de la Loire)	FR	33,18	29,34	31,69	34,17	32,82	35,04	37,52	31,67
DOC Cheese	NL	32,59	23,47	32,40	36,86	33,40	38,97	36,52	26,54
Milcobel	BE	32,19	25,25	31,96	34,18	30,63	38,68	36,16	28,45
Müller(Leppersdorf)	DE	31,99	24,56	30,88	35,09	31,27	37,38	36,60	28,16
DMK	DE	31,39	23,43	30,43	33,75	31,04	36,99	36,72	27,36
Glanbia	IE	31,12	22,67	29,78	34,14	30,90	37,63	36,11	26,58
Kerry Agribusiness	IE	31,08	22,71	29,04	33,61	30,45	37,31	36,15	28,29
First Milk	UK	30,01	24,24	25,75	29,25	32,42	33,99	36,52	27,89
Gemiddelde		33,73	27,53	31,65	35,16	33,95	37,96	38,60	31,27
Emmi	CH	48,29		42,29	48,56	46,64	49,65	50,94	51,69
Fonterra	NZ	28,15	20,80	30,50	30,15	29,99	35,54	28,71	21,34
USA class III	US	32,02	20,24	27,24	32,70	33,36	33,28	41,47	35,82

Bijlage II Gemiddelde koersen 2015 en 2014

Koersen (vreemde valuta per euro)	2015	2014	2015/2014
Deense Kroon	7,4545	7,4587	-0,1%
Nieuw-Zeelandse dollar	1,6000	1,5907	0,6%
Britse pond	0,8062	0,7260	9,9%
US dollar	1,3289	1,1096	16,5%
Zwitserse Frank	1,2143	1,0676	12,1%